

JOSIP BROZ TITO

Cansın AKSOY*

Josip Broz Tito, 7 Mayıs 1892 tarihinde, Hırvatistan-Kumrovec, Avusturya Macaristan İmparatorluğu'nda dünyaya geldi. Yugoslav devlet ve siyaset adamıdır. On beş çocuklu fakir bir köylü ailesinin yedinci çocuğudur. Babası Hırvat, annesi Sloven'dir.

On üç yaşlarındayken Sisak kasabasına yerleşti. Burada çilingir çırağı olarak çalışmaya başladı. Gençlik yıllarında Trieste, Avusturya, Bohemya ve Almanya'da metal işçiliği yaptı. Çalıştığı yerlerde sendika faaliyetlerine katılarak aktif görevler aldı ve Hırvatistan Sosyal Demokrat Partisine girdi.

Zagreb'deki 25. Alay'da askerlik hizmetini yapmak üzere silah altına alındı. Bu sırada I. Dünya Savaşı başladı. Ağustos 1914'te askeri birliğiyle birlikte Sırbistan'a gönderildi. Bu savaşa karşı olduğunu söyleyerek propaganda yapmaya başladı. Suçlu görülerek Petrovaradin'de (Petervaradin) tutuklanarak hapse atıldı. Ocak 1915'te serbest bırakılarak, Karpat cephesinde tekrar savaşa katıldı ve bazı yararlıklar gösterdiği için cesaret madalyası verildi. Bukovina Cephesinde çarpışırken bir Kozak askeri tarafından süngüyle ağır bir şekilde yaralandı. Rus ordusuna esir düştü.¹

Bolşeviklerin safında 1917-1920 arasında devrime ve iç savaşlarına katıldı. 1920'de bir Rus kadınıyla evlenmiş olarak Yugoslavya'ya geri döndü. Yugoslavya Komünist Partisinin kurucuları arasında yer aldı. Komünist Partisine bağlı olarak yürüttüğü siyasi faaliyetlerinden dolayı birçok kere tutuklandı. Özellikle 1928'deki soruşturmasının neticesinde altı yıl hapis cezasına mahkûm edildi. 1934'te hapisten çıktı. Moskova, Paris, Prag ve Viyana'ya görevli olarak gitti.

* Trakya Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü Üçüncü Sınıf Öğrencisi

¹ <http://www.biyografi.info/kisi/josip-broz-tito>

II. DÜNYA SAVAŞI

1936'da Paris'te enternasyonal tugayların İspanya'ya geçişini organize etti. Bu çalışmalarından dolayı Yugoslavya Komünist Partisi genel sekreterliğine getirildi. Tekrar Yugoslavya'ya döndü (1937). Bu sırada II. Dünya Savaşı çıktı. Uzice'de bir kurtuluş savaşı komitesi kurdu. İşgal kuvvetlerine ve onlarla işbirliği yapan Ustaşalar'a karşı gerilla savaşına başladı. Çevresindeki kişilere görev verirken ve iş yaptırırken, sık sık "Tİ-TO, Tİ-TO" (Sen bunu, Sen Bunu... yap!) dediği için arkadaşları kendisine esas ismi olan Josip Broz'un yanında Tito lakabını eklediler. Her yerde bu lakapla meşhur oldu. Tito, Yugoslavya'nın bir federasyon biçiminde teşkilatlanmasını savundu ve fikri zamanın devlet adamı Churchill tarafından desteklendi. Rakibi olan Mihailoviç'i saf dışı bıraktı. Partizanlardan meydana gelen bir ordu kurarak devrim hükümetinin başına geçti.

Alman Nazi birliklerinin, 1941'de Yugoslavya'ya girmesi, çok milliyetli insan gruplarından meydana gelen ülkenin parçalanmasına yol açtı. Daha sonra Nazi Almanya'sının Rusya'ya (SSCB) saldırması üzerine, Yugoslavya Komünistleri de Tito başta olmak üzere bir direniş hareketini teşkilatlandırmaya başladı. Tito, Yugoslavya halkını birlik, beraberlik, kardeşlik ve bağımsızlık çağrısı yapan bir bildiriyle ayaklandırdı. Ayaklanmanın hızla yayılması sonucu Yugoslavya'nın yarısı bağımsızlığa kavuştu. Tito ve kendisine bağlı Partizanlar grubu bir anda Yugoslavya'da herkes tarafından tanındı. Almanların yoğun baskılarına rağmen, Partizan grubunun hareket ve fikirleri benimsendi. Tito hareket ve kabiliyetleri yüksek, vatanları için gözlerini kırpmadan canlarını verebilecek işçilerden meydana gelen, gerilla tugayları kurdu. Hitler 1943'te Partizan hareketlerinin bu şekilde kuvvetlenmesi üzerine Neretva ve Sutjeska'ya saldırıda bulundu. Tito taraftarı Partizanların bu saldırıda 6.000'in üzerinde kayıpları olmasına rağmen, Alman kuşatmasına karşı koyarak geri püskürttüler.

YUGOSLAVYA’NIN KURULUŐU

Tam bu sırada (1943), İtalya Almanya'ya teslim oldu. Partizan grubunu komuta eden Tito ise SSCB ve diğer büyük devletlere haber vermeden gizlice Partizan parlamentosunu (*Yugoslavya Antifaşist Ulusal Kurtuluş Konseyi*) topladı. Bir geçici devrim hükümeti kurdu. Yugoslavya'nın eşit halklardan meydana gelen federal bir topluluk olduğunu ilan etti. Bu çalışmalarından dolayı Tito'ya 1943'te Yugoslavya Mareşalliği, daha sonra Hükümet Başkanlığı ve Başkomutanlığı da verildi (7 Mart 1945). Aynı yıl seçimlere gidildi. Tito'nun partisi olan Halk Cephesi seçimlerde galip çıktı. Seçimlerden hemen sonra resmen Yugoslavya Federal Cumhuriyetini kurarak ülkedeki monarşi (krallık) yönetimine son verdi.

DİĞER ÜLKELERLE İLİŞKİLER

Tifo; komşu devletlerde baş gösteren *halk demokrasisi* diye adlandırılan ayaklanmaları desteklemesi; Atina hükümetine karşı Yunan komünistlerine her konuda yardım etmesi, Yugoslavya'da açıkça sosyalist bir rejim uygulaması üzerine Batı, Tito'dan desteğini çekti. Bu sırada Yugoslavya'yı kendi yönetim ve denetimi altına almak isteyen Stalin ile Tito'nun arası açıldı. Tito'nun, Yugoslavya'nın bağımsız bir devlet olarak kalmasını istemesi bu anlaşmazlığın başlıca sebebiydi. Stalin 1953 yılında ölünce, SSCB idarecileri, Tito'ya yeni bir yaklaşımda bulundular. 2 Haziran 1955'te Sovyet Başkanı Kruşçev, Belgrad'ı ziyaret etti ve Stalin'in politikasını resmen kınadı.

Tito, devlet yönetiminde komünist rejiminin ideolojisini kabullenmekle birlikte Komünist Sovyet Rusya karşısında bağımsız bir tutum içine girdi. Bu siyasetiyle Sovyet Rusya'ya, Batı devletlerine ve ABD'ye yaklaşmayı becerdi. Hatta iktisadi, askeri ve mali yardımlar sağladı.

13 Ocak 1953'te Yugoslavya Devlet Başkanı seçildi. Yugoslavya'yı Sosyalist Federal Cumhuriyet hâline getirdi. 1968'de Rusya'nın Çekoslovakya işgalini kınadı. 1962–70 yılları arasında sık sık Asya, Afrika ve Latin Amerika'ya geziler yaparak Bağlantısızlar hareketini güçlendirdi. 25 Üçüncü Dünya Ülkesinin bir araya gelip Bağlantısızlar Konferansı düzenlenmesini sağladı. Bunların Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği (SSCB) nüfuzundan kurtarılmasını başardı.

1970'li yıllarda Yugoslavya'nın bölgesel savunma sistemini kurmasını savundu. 1974'te kolektif başkanlık sistemiyle aynı görüşü resmen kabul edildi. Aynı yıl (1974) ömür boyu devlet başkanlığına getirildi. Tito, 1980 yılında ölünce yerine 1974'te anayasayla kurulan kolektif başkanlık idaresi geldi. 1989'da Doğu Blok'unda görülen yenileşme hareketleri Yugoslavya'ya da sıçradı. 1990'da Yugoslavya'da çok partili düzene geçildi. Naaşı Belgrad'da bir anıt mezarda gömülüdür.²

---

² <http://ileritarih.blogspot.com/>